

Celkové vyšetření

MUDr. Jindřich Mareš

- Předchází vyšetření jednotlivých orgánových systémů
- Začíná při vstupu pacienta do ordinace
- Posuzujeme psychický stav, růst, stav výživy, stoj a chůzi, hlas a řeč

Psychický stav pacienta

- Vědomí
  - Známkou fyziologického vědomí je bdělost (vigilita) = optimální stav CNS umožňující jedinci adekvátně reagovat na podněty z vnějšího prostředí
  - Za normálních okolností je bdělé, jasné
  - Zhoršení se projevuje **kvalitativními** a **kvantitativními** poruchami vědomí

Kvantitativní poruchy vědomí

- **somnolence**
  - je lehčí porucha vědomí
  - dominuje spavost pacienta, kterého oslovením nebo dotekem probudíme
- **sopor**
  - je závažnější porucha vědomí
  - pacient je v bezvědomí, na oslovení nereaguje
  - bolestivý (nociceptivní) podnět vyvolá obrannou motorickou reakci
  - slovního(verbálního) kontaktu není pacient schopen
- **kóma**
  - nejzávažnější porucha vědomí
  - není přítomna reakce na verbální ani na nociceptivní podněty
  - u těžkého kómatu dochází až ke ztrátě spontánní dechové aktivity
- **synkopa** (mdloba) je krátkodobá ztráta vědomí způsobená poruchou prokrvení centrálního nervového systému
- **mozková smrt** znamená zástavu veškeré cirkulace v mozku

Kvalitativní poruchy vědomí

- Jsou charakterizovány dezorientací místem, časem a osobou.
- **amence** (zmatenost) je kvalitativní porucha vědomí, při níž je nemocný dezorientovaný (neví kde je, proč tady je), je bezradný, zmatený a neklidný.
- **delirium** je závažný stav s dominujícími vizuálními halucinacemi (klamný vjem bez reálného podkladu, který nemocný považuje za realitu, typické „bílé myšky“). Dále do obrazu deliria patří poruchy paměti, změny nálad a psychomotorický neklid.
- **obnubilace** (mráкотný stav) se projevuje neuvědomělou činností postiženého jedince (pacient si nepamatuje co dělal). Např. při hypoglykémii.

Nejčastější příčiny poruch vědomí

- **příčiny oběhové** (primárně při ischemii, hemoragii či embolii do CNS, nebo sekundárně na podkladě srdečního selhání nebo arytmií)
- **záněty** (meningitida, meningoencefalitida, absces mozku)
- **metabolické poruchy** (hyperglykémie, hypoglykémie, jaterní nebo renální selhání, poruchy hydratace, zejména dehydratace)
- **intoxikace** (abúzus alkoholu, drogy, léky)
- **psychiatrická onemocnění**
- v souvislosti s **úrazy, nádory a epilepsií**

Glasgowská stupnice (Glasgow coma scale – GCS)

- slouží k posouzení stavu vědomí a sledování jeho změn během péče o pacienta
- hodnocení
  - 15-13b - lehká porucha vědomí
  - 12- 9b - středně závažná porucha
  - 8 – 3b - těžká porucha vědomí

GLASGOWSKÁ STUPNICE (GLASGOW COMA SCALE)

Otevření očí

1b	neotvírá
2b	na bolest
3b	na oslovení
4b	spontánně

Nejlepší hlasový projev

1b	žádný
2b	nesrozumitelné zvuky
3b	jednotlivá slova
4b	nedekváttní slovní projev
5b	adekváttní slovní projev

Nejlepší motorická odpověď

1b	žádná
2b	na algický podnět nespecifická extenze
3b	na algický podnět nespecifická flexe
4b	na algický podnět úniková reakce
5b	na algický podnět cílená obranná reakce
6b	na výzvu adekváttní motorická reakce

Orientace

Osobou

Místem

Časem

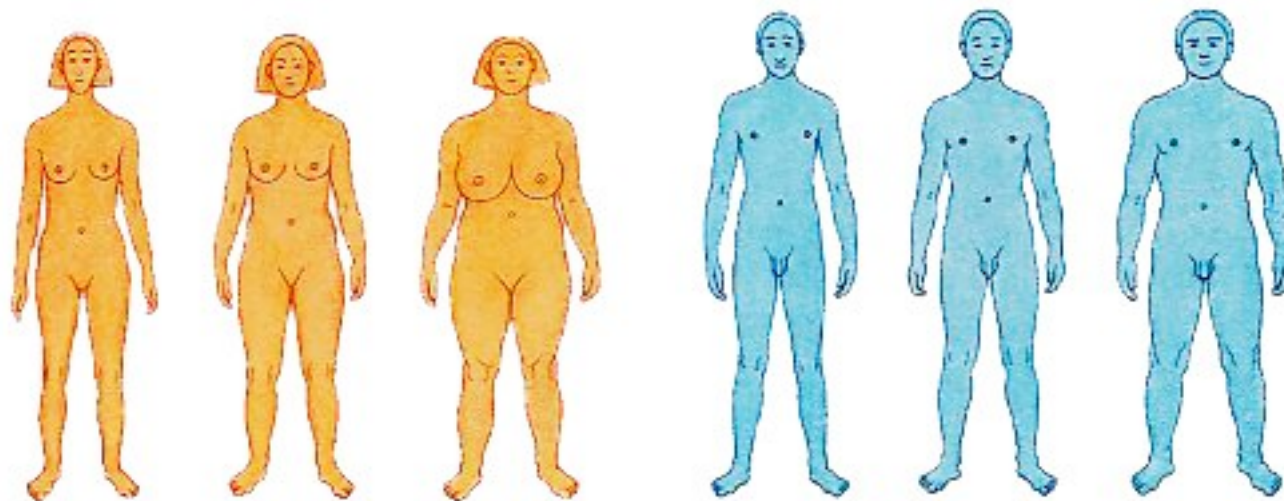
VÝVOJ A RŮST

- Gigantismus
  - Nadměrně velký vzrůst
- Nanismus
  - nanizmus znamená ***proporcionální malý vzrůst***
  - hranice tělesné výšky dosahuje u mužů 145 cm, u žen 135cm
  - vyskytuje se u hormonálních, genetických chromozomálních poruch (Turnerův syndrom, u ovariální dysgeneze) nebo u vrozených metabolických poruch

Stav výživy

- **Habitus**

- **normostenický**
- **astenický** - štíhlý, gracilní, malá muskulatura
- **hyperstenický** - silnější kostra, menší vzrůst, výraznější muskulatura

Odchylky výživy

- Obezita x kachexie
- Obezita
  - Androidní – maximum v abdominální oblasti
  - Gynoidní – maximum v oblasti stehen a hýždí
- **BMI (body mass index):** hmotnost v kg / povrch těla v m². (20 – 25 norma, 25-30 nadváha, 30 – 40 obezita, více než 40 těžká obezita, méně než 20 podváha)
- **měření podkožní vrstvy kaliperem** (muži do 1,5 cm; ženy do 2,2 cm (normální hodnoty)
- **Brockův vzorec:**
 $hmotnost\ v\ kg\ (\pm\ 10\%) = výška\ v\ cm - 100$

Stoj a chůze

- Postoj zdravého člověka je vzpřímený, chůze pružná, volné souhyby končetin
- Poruchy se projevují u neurologických a svalových postiženích
- Příklady:
  - Parézy, plegie
  - Ataxie
  - Kachní chůze

Abnormální pohyby

- Třes
- Choreatické pohyby
  - bezděčné, cloumavé nepravidelné pohyby, projevující se v obličeji, na hlavě, na rukách
- Atetoidní pohyby
  - kroutivé pomalé, až bizarními pohyby s velkou amplitudou
- Tiky
  - rychlé, opakované, stereotypní krátkodobé svalové stahy projevující se obvykle v obličeji
- Křeče
  - **tonické** (spínavé) - vyznačují se zvýšeným svalovým napětím (tetanie, tetanus),
  - **klonické** (škubavé) - s patrnými svalovými záškuby,
  - **tonicko – klonické** generalizované, provázené bezvědomím

Řeč

- Fyziologicky je plynulá, srozumitelná, pro jednotlivce charakteristická
- **skandovaná** řeč se projevuje u roztroušené sklerózy
- **dysartrie, anartrie** - znamená poruchy výslovnosti, vynechávání a přehazování hlásek
- **afázie** - představuje neschopnost řeči u závažných poškození řečového centra
  - *expresivní* se vyznačuje neschopností mluvit, při zachované schopnosti porozumět řeči i psanému slovu
  - *sensorická* se projevuje neschopností porozumět řeči a písmu, mluva je zachována
  - *smíšená* odpovídá kombinaci předchozích.
- **afonie** - ztráta hlasu

Hlas

- **drsný, hluboký** hlas se zpomalenou řečí - je přítomen při hypotyreóze u obou pohlaví a u akromegalie
- **chraptivý hlas** (dysfonie) - vzniká při paréze n. recurrens u aneurysmatu aorty, nádorů mediastina a bronchů nebo při postižení hlasivek záněty a nádory
- **oslabený až neslyšný** hlas - se projevuje při dehydrataci, u závažných klinických stavů, např. při pokročilém parkinsonizmu
- **huhňavý hlas** (nazolalie) - je typický pro vrozené rozštěpy a obrnu měkkého patra